

Instytut Pamięci Narodowej

[https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/239866,Marek-Klecel-Najwieksza-zdobycz-wojenna-Stalina.h
tml](https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/239866,Marek-Klecel-Najwieksza-zdobycz-wojenna-Stalina.html)
30.03.2026, 14:59

Marek Klecel: Największa zdobycz wojenna Stalina

„Nie Niemcy, ale Polska jest naszą największą zdobyczą wojenną” – powiedział Józef Stalin po zakończeniu II wojny światowej, w czerwcu 1945 r. Była to dla niego wojna w pełni zwycięska – zaczynał ją z „najlepszym sojusznikiem” Adolfem Hitlerem, a kończył – z pomocą niemających wyjścia aliantów – zniszczeniem konkurenta do rządów nad światem, jako dyktujący warunki zwycięzca, który bierze niemal wszystko.

30.03

[Józef Stalin](#) [Komunizm](#) [Kultura](#)

Za zgodą aliantów już w Teheranie i przy końcu wojny w Jałcie Stalin uzyskał panowanie nad Europą Wschodnią i mógł tam zaprowadzić sowiecki system komunistyczny, na co niewątpliwie liczył od 1920 r. Stalin był pierwszym wygranym tej wojny i mógł krok po kroku, metodycznie i w sposób przemyślany podbić i przekształcić kraje w zupełnie obcy im system, i to kraje, w których nie było dotąd większych wpływów komunistycznych.

„Skomunizować Polskę to czyste szaleństwo”

– miał powiedzieć Winston Churchill do Anthony’ego Edena w rozmowie o powojennych losach Polski. A sam Stalin uspokajał Stanisława Mikołajczyka podczas rozmów na Kremlu w sierpniu 1944 r., w czasie trwania Powstania Warszawskiego, słowami: „komunizm pasuje Polsce jak siodło krowie”, zapewniając go, że nie ma zamiaru wpływać na polityczny porządek w Polsce po swym zwycięstwie.

Krwawy plan Stalina

Rzecz trudna nie okazała się jednak niemożliwa, co trzeba z przykrością stwierdzić.

„A jednak udało się. Nie bez silnego oporu, z krwawą wojną domową, z represjami na niespotykaną skalę, z emigracją poważnej części narodowej siły intelektualnej – ale sowietyzacji Polski dokonano. Został zrealizowany okrutny plan Stalina ujarzmienia całego narodu w imię ideologii, która była temu narodowi zupełnie obca. Stalinowski plan sowietyzacji wychodził z jednego prostego założenia: do zwycięstwa komuniści wcale nie potrzebowali poparcia większości narodu. Wystarczyła, jak się okazało, ślepo oddana komunizmowi, gotowa na wszystko mniejszość, aby za pomocą terroru i wyrafinowanej demagogii społecznej zniewolić większość”

– pisał Mikołaj Iwanow w swej książce.

Plan Stalina sowietyzacji Polski był dalekosiężny i obliczony na etapy. Wódz Kraju Rad nie spieszył się z zakładaniem komunistycznego i z pochodzenia sowieckiego państwa. Od razu jednak pokazał po Jałcie, jak będzie wpływał na rządy kraju, który zdobył. Porwanie do Moskwy szesnastu przywódców Polski Podziemnej, krwawy terror wobec partyzantki antykomunistycznej, likwidacja przeciwników politycznych, rozbięcie i wrogie przejęcie partii: Polskiej Partii Socjalistycznej i Polskiego Stronnictwa Ludowego, które miały stworzyć demokrację ludową wspólnie z Polską Partią Robotniczą, wreszcie zastraszenie całej ludności to były te pierwsze uderzenia, które torowały drogę mniejszościowej ekipie komunistycznej, tworzącej w ten sposób podwaliny nowego ustroju.

Stalin nie chciał jawnego ustroju komunistycznego w Polsce, rządów partii komunistycznej. Zachowywał na początku – zarówno wobec aliantów, jak i ludności polskiej – pozory utrzymania suwerenności i ustroju demokratycznego w tworzonej na nowo państwie polskim, respektując referenda i wybory, których wyniki można zawsze, mając władzę, z góry ustalić. Uspokajał gorliwych polskich komunistów ze Związku Patriotów Polskich i niedobitki z Komunistycznej Partii Polskiej z Wandą Wasilewską na czele, że nie zamierza wcielić Polski do ZSRS, na co niektórzy liczyli, i zrobić z niej siedemnastą republikę. Tłumaczył, że lepiej, by partia rządząca nazywała się robotnicza niż komunistyczna, że w polskich warunkach komunizacja lub sowietyzacja powinna przebiegać w sposób przemyślany i dostosowany do polskich realiów, że na czele kraju musi stać władza polska, a nie sowiecka.

Mając długie doświadczenie w rządach komunistycznych – od leninowskich zasad partyjnych w latach 20. do własnych rządów dyktatorskich w latach 30. – Stalin dokonywał po wojnie w Europie Wschodniej eksperymentu ustrojowego, zastosowania sowieckiego komunizmu do innych warunków i przekształcenia krajów opornych drogą nie rewolucji, lecz ewolucji w ustroje komunistyczne, z czasem o orientacji narodowej. W krajach podbitych, a także dla świata panowała nadal propaganda internacjonalnego komunizmu, i ścigano „secesję” takiego Władysława Gomułki za „odchylenie nacjonalistyczno-prawicowe”, ale były to tylko wewnętrzne nieporozumienia w ustroju z pozoru polskim, a w istocie sowieckim i zależnym wprost od Moskwy.

Stalin stworzył typ państw-atrap, opartych na policyjnej i wojskowej władzy grupy komunistów zatwierdzanych w Moskwie, państw całkowicie pozorowanych, jedynie zachowujących formy rządów w krajach europejskich. Po kilku latach oporu, walk, pacyfikacji powstał taki twór w Polsce i utrzymał się przez dziesięciolecia mimo kryzysów i krwawo tłumionych buntów. Państwo sowieckie trwało w Polsce prawie pół wieku i przeżyło Stalina.

[Czytaj artykuł Marka Klecla *Największa zdobycz wojenna Stalina* na portalu *przystanekhistoria.pl*](#)

[Poprzedni Strona](#)